Додаток 7

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор
навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікацій
Олена МУРАДЯН
_____
«_31___» серпня_____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Комунікативні практики соціального підприємництва»

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 054 Соціологія
освітня програма: Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю
спеціалізація: —
вид дисципліни: вибіркова (Каталог дисциплін 1)
факультет/навчально-науковий інститут: соціології та медіакомунікацій

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ірина СОЛДАТЕНКО, кандидат соціологічних наук, доцент, завідувачка кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій ХНУ імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій
Гарант ОП «Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю»
Ірина СОЛДАТЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 1
Голова науково-методичної комісії Юлія СОРОКА

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Комунікативні практики соціального підприємництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 054 Соціологія. Дисципліна є вибірковою (Каталог дисциплін 1 фахових вибіркових освітніх компонентів).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою курсу є підготовка студентів до практичної роботи в сфері соціального підприємництва та планування, створення й ведення власного соціального підприємства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомлення студентів з понятійним апаратом і основними концепціями соціального підприємництва, розгляд впливу соціального підприємництва на сталий розвиток суспільства на різних рівнях, ознайомлення з основними інструментами реалізації та просування проєктів з соціального підприємництва.

1.3. Кількість кредитів — 4 (денна та заочна форми навчання).

1.4. Загальна кількість годин — 120, з них аудиторних: 48 (денна форма), 12 (заочна форма).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Показник	Денна форма	Заочна форма
Вид дисципліни	Вибіркова	Вибіркова
Рік підготовки	3-й	3-й
Семестр	6-й	6-й
Лекції	16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	—	—
Самостійна робота	72 год.	108 год.
у тому числі індивідуальні завдання	—	—
Форма підсумкового контролю	Залік	Залік

1.6. Заплановані результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність працювати в команді.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

Фахові компетентності:

ФК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

ФК06. Володіння базовими навичками створення текстів і документів, що використовуються в соціології, у сфері зв'язків з громадськістю та реклами.

ФК12. Здатність брати участь у створенні ефективної комунікаційної інфраструктури організації, забезпеченні внутрішньої і зовнішньої комунікації.

ФК13. Здатність брати участь у плануванні, підготовці та проведенні комунікаційних кампаній та заходів відповідно до цілей і завдань організації на основі результатів досліджень.

ФК14. Здатність організувати підготовку до випуску, виробництва і розповсюдження рекламної продукції, включаючи текстові та графічні, робочі та презентаційні матеріали.

Програмні результати навчання:

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології, реклами, зв'язків з громадськістю в професійній діяльності.

РН02. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних явищ у контексті професійних завдань в сфері соціології, реклами та зв'язків з громадськістю.

РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

РН07. Вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесах пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

РН09. Володіння навичками організаційно-управлінської роботи з малими колективами.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія соціального підприємництва

Тема 1.1. Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення

Інформаційні джерела курсу, огляд рекомендованої літератури та методичні рекомендації до самостійної роботи. Соціальне підприємство. Особливості визначення і організації діяльності. Що таке соціальне підприємництво і в чому його соціальне значення. Приклади соціальних підприємств-лідерів. Соціально відповідальний бізнес.

Тема 1.2. Формування підприємницького способу мислення. Теорія змін

Соціальні інновації. Теорія дифузії інновацій Еверета Роджерса. Розвиток теорії соціальних змін. Визначення вхідних даних, результатів і соціального ефекту соціального підприємництва. Вплив соціального підприємництва на соціальні зміни. Індикатори успіху.

Тема 1.3. Історія розвитку соціального підприємництва. Міжнародний та український сучасний досвід соціального підприємництва

Передумови виникнення соціальних підприємств. Види соціальних підприємств. Соціальне підприємництво та Цілі сталого розвитку ООН. Приклади розвитку соціального підприємництва в світі та в Україні.

Тема 1.4. Ідеї для соціального підприємництва

Формула «PPP» — Прибуток, Люди, Планета. Методики генерування ідей. Визначення наявних в Україні можливостей для розвитку соціального підприємництва.

Тема 1.5. Візія та місія соціального підприємства

Важливість формулювання візії та місії підприємства. Критерії вдалих візії та місії соціального підприємства. Підходи до формулювання візії та місії соціального підприємства.

Тема 1.6. Правове поле реалізації соціального підприємництва

Законодавство, що регулює соціальне підприємництво в Україні і в світі. Авторське право. Етика соціальної підприємницької діяльності.

Розділ 2. Практика соціального підприємництва

Тема 2.1. Стратегія розвитку соціального бізнесу

Діагностика середовища та сегментування цільових груп. SWOT-аналіз. Стейкхолдери. Особливості визначення цільових груп. Робота із чутливими аудиторіями.

Тема 2.2. Бізнес-моделювання в соціальному підприємництві

Різниця між класичним та соціальним бізнес-плануванням. Види бізнес-моделей, які використовують соціальні підприємства. Інструмент соціального бізнес-планування «Social Enterprise Canvas».

Тема 2.3. Поняття «соціальна цінність» в контексті соціального підприємництва

Сутність поняття «соціальна цінність». Підходи до вимірювання соціальної цінності. Формула «Social Return on Investment».

Тема 2.4. Інвестиції в соціальний бізнес

Облігації соціального впливу. Соціальна фондова біржа. Фандрайзинг. Джерела фінансування соціальних підприємств.

Тема 2.5. Ефективні комунікації

Канали комунікацій соціального підприємства. Просування соціального підприємства. Успішна презентація ідеї соціального проєкту. Відеопітч.

Тема 2.6. Розвиток соціального бізнес-проєкту

Чотири варіанти моделей розвитку соціального підприємства з погляду соціальної місії та монетизації створення соціальної місії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма (4 кред.)						Заочна форма (4 кред.)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
Розділ 1. ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА												
Тема 1.1: Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення.	9	1	2			6	10	1	0			9
Тема 1.2: Формування підприємницького способу мислення. Теорія змін.	9	1	2			6	10	1	0			9
Тема 1.3: Історія розвитку соціального підприємництва.	10	2	2			6	10	1	0			9
Тема 1.4: Ідеї для соціального підприємництва.	11	1	4			6	10	0	1			9
Тема 1.5: Візія та місія соціального підприємства.	11	1	4			6	10	0	1			9
Тема 1.6: Правове поле реалізації соціального підприємництва.	10	2	2			6	10	0	1			9
Разом за розділом 1	**60**	**8**	**16**			**36**	**60**	**3**	**3**			**54**
Розділ 2. ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА												
Тема 2.1: Стратегія розвитку соціального бізнесу.	10	2	2			6	10	1	0			9
Тема 2.2: Бізнес-моделювання в соціальному підприємництві.	9	1	2			6	10	1	0			9
Тема 2.3: Поняття «соціальна цінність» в контексті соціального підприємництва.	9	1	2			6	10	0	1			9
Тема 2.4: Інвестиції в соціальний бізнес.	9	1	2			6	10	1	0			9
Тема 2.5: Ефективні комунікації.	11	1	4			6	10	0	1			9
Тема 2.6: Розвиток соціального бізнес-проєкту.	12	2	4			6	10	0	1			9
Разом за розділом 2	**60**	**8**	**16**			**36**	**60**	**3**	**3**			**54**
Усього годин	**120**	**16**	**32**			**72**	**120**	**6**	**6**			**108**

4. Теми семінарських занять (денна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин
Тема 1.1: Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення	4
Тема 1.2: Формування підприємницького способу мислення. Теорія змін	2
Тема 1.3: Історія розвитку соціального підприємництва	2
Тема 1.4: Ідеї для соціального підприємництва	2
Тема 1.5: Візія та місія соціального підприємства	4
Тема 1.6: Правове поле реалізації соціального підприємництва	4
Тема 2.1: Стратегія розвитку соціального бізнесу	2
Тема 2.2: Бізнес-моделювання в соціальному підприємництві	2

Назва теми	Кількість годин
Тема 2.3: Поняття «соціальна цінність» в контексті соціального підприємництва	2
Тема 2.4: Інвестиції в соціальний бізнес	2
Тема 2.5: Ефективні комунікації	4
Тема 2.6: Розвиток соціального бізнес-проєкту	4
Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	За розділом 1 прочитати підручники та посібники: Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.; Свинчук А. А., Корнецький А. О., Гончарова М. А., Назарук В. Я., Гусак Н. Є., Туманова А. А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Київ: ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.; Dearden-Phillips C. How to change the world. The essential guide for social sector leaders. Turnpike Press, 1988. 229 p. Розглянути матеріали за темами 1.1–1.6 на блозі https://socialbusinessmakinggood.blogspot.com.	36
2	За розділом 2 прочитати посібники: Кейт Т., Рідет Г. Посібник з вимірювання соціального впливу, 2016 (електронне видання); Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва, 2011, доступно за посиланням www.britishcouncil.org; Dearden-Phillips C. Your chance to change the world. The Non-fibbing Guide to Social Entrepreneurship. Розглянути матеріали за темами 2.1–2.6 на блозі https://socialbusinessmakinggood.blogspot.com.	36
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

—

7. Метод навчання

– лекції — розкриваються принципові та найбільш важливі аспекти визначених тем дисципліни із застосуванням мультимедійних засобів навчання. Застосовується метод активізації навчально-пізнавальної діяльності студента з дисципліни;

– семінари з елементами дискусії, практичних вправ, що сприяють отриманню практичних навичок та розвитку творчого мислення;

– самостійна робота — поглиблене самостійне здобування знань, вивчення додаткової літератури.

8. Методи контролю

Контрольна робота, семінарські заняття, залік.

Питання до контрольної роботи

Варіант 1.

1. Розкрийте сутність теорії дифузії інновацій Еверета Роджерса та її застосування в соціальному підприємництві.

2. У чому полягає різниця між класичним та соціальним бізнес-плануванням?

3. Поясніть формулу «Social Return on Investment» та сферу її застосування.

Варіант 2.

1. Охарактеризуйте формулу «PPP» (Прибуток, Люди, Планета) як методику генерування ідей соціального підприємства.

2. Назвіть та опишіть основні джерела фінансування соціальних підприємств.

3. Які канали комунікацій використовує соціальне підприємство для просування своєї діяльності?

Критерії оцінювання питання контрольної роботи

Опис відповіді	**Бали**
Відповідь повна, або з однією незначною помилкою	8
Відповідь повна, але з двома-трьома незначними помилками	6
Відповідь не досить повна та/або із суттєвими помилками	4
Відповідь не повна, містить суттєві помилки	2
Відповідь майже відсутня та/або не відповідає запитанню	0

Підготовка соціального бізнес-проєкту (залік)

У рамках розробки ідеї соціального бізнес-проєкту студентам потрібно:

– обрати та дослідити проблему, до якої потрібно привернути увагу за допомогою бізнес-проєкту;

– описати бізнес-модель проєкту за допомогою Інструменту соціального бізнес-планування «Social Enterprise Canvas».

Орієнтовні напрями тематики проєкту: кліматичні зміни; цифрові технології; соціальний вплив; творчість.

Критерії оцінювання соціального бізнес-проєкту

Критерій	**Бали**
Визначена проблемна ситуація, цінність, місія та бачення соціального бізнес-проєкту	8
Виділені та описані цільові групи споживачів, партнери	8
Описані ключові види діяльності та види ресурсів	8
Описані канали комунікацій та типи взаємовідносин із споживачами	8
Описані структура витрат та джерела надходження доходів	8
ВСЬОГО	40

8.1. Схема нарахування балів

Поточний контроль (Т1–Т12, по 3 бали)	Контрольна робота	Разом	Залік (бізнес-проєкт)	Сума
36	24	60	40	100

Шкала оцінювання результатів навчання за курсом

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка (дворівнева шкала)
90–100	зараховано
70–89	зараховано
50–69	зараховано
1–49	не зараховано

Теми 1.1-1.6 можуть бути зараховані за рахунок самостійного вивчення курсу із соціального підприємництва на Coursera: www.coursera.org/specializations/social-entrepreneurship-cbs. Підтверджується сертифікатом про проходження онлайн курсу. Контрольна робота, завдання за темами 2.1-2.6 і залік виконуються за програмою цього курсу під контролем викладача.

9. Академічна доброчесність та використання технологій штучного інтелекту

Виконання завдань поточного контролю (відповіді на семінарських заняттях, контрольна робота, соціальний бізнес-проєкт) здобувач виконує самостійно з дотриманням Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (затверджено Вченою радою Університету 29.09.2025, протокол № 26).

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ) під час підготовки до семінарських занять, виконання контрольної роботи та соціального бізнес-проєкту регламентується Положенням про використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі Університету (затверджено Вченою радою 26.01.2026, протокол № 2). ШІ-інструменти можуть використовуватися здобувачем як допоміжний засіб — для пошуку інформації, перевірки грамотності, генерування ідей на етапі брейнштормінгу під час розробки бізнес-моделі.

Не допускається використання ШІ для повного написання відповідей контрольної роботи чи ключових аналітичних розділів бізнес-проєкту (опис проблеми, цільових груп, бізнес-моделі) замість здобувача. У разі використання ШІ-інструментів здобувач зобов'язаний зазначити факт і характер такого використання у відповідній роботі.

Порушення академічної доброчесності (плагіат, приховане використання ШІ для виконання завдань, що вимагають самостійної роботи) є підставою для незарахування відповідного виду роботи та розгляду питання на засіданні кафедри.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Говорухіна М. Стратегічна комунікація у громадських організаціях. UNDP, Ukraine, 2019. 128 с. Доступно за посиланням: https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/стратегічна-комунікація-у-громадських-організаціях
2. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність / М. В. Лациба, С. П. Старосольська, Д. В. Сидоренко [та ін.]. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.
3. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
4. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. ред. А. О. Корнецького. Київ: Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
5. Соціальне підприємництво та традиційні форми бізнесу: монографія / За заг. редакцією А. В. Переверзєвої / Європейський проєкт EUROSECRET («Європейські практики соціального підприємництва: сталість, інклюзія та креативність»). ЗНУ, 2023; Запоріжжя: видавець Мокшанов В. В., 2023. 174 с.
6. Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз. EU4Youth — розкриття потенціалу молодих соціальних підприємців в Молдові та Україні, 2020. 37 с.
7. Кейт Т., Рідет Г. Посібник з вимірювання соціального впливу, 2016. Електронне видання, доступне за посиланням: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/socinnov/7%20Steps%20to%20Effective%20Impact%20Measurement_v3_13.12.16_uk.pdf
8. Свинчук А. А., Корнецький А. О., Гончарова М. А., Назарук В. Я., Гусак Н. Є., Туманова А. А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Київ: ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.
9. Солдатенко І. Соціальні зміни та інноваційні практики студентства // Сучасні комунікативні простори: спроба соціологічної концептуалізації : колективна монографія / за ред. В. С. Бакірова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – С. 103–115. – 376 с.
10. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва, 2011. Електронне видання. Доступно за посиланням: www.britishcouncil.org
11. Чуйко О., Шкуро В. Екологоорієнтоване соціальне підприємництво у громаді: навчально-методичний посібник. Київ, 2020. 126 с.

Видання англійською

1. Dearden-Phillips C. How to change the world. The essential guide for social sector leaders. Turnpike Press, 1988. 229 p.
2. Dearden-Phillips C. Your chance to change the world. The Non-fibbing Guide to Social Entrepreneurship.
3. Determinants and consequences of social entrepreneurship," Apr. 2024, doi: 10.25353/ubtr-3e68-e98b-ee97.
4. Habermas J. Theory of communicative action: 2 vol. Vol. 1: Reason and the rationalization of society. Boston: Beacon Press, 1984. 562 p.
5. Kravchenkova, H., Kalashnikova, A., & Soldatenko, I. (2023). Social Entrepreneurship Education Promotion to the Socially Vulnerable Youth. Revista Românească pentru Educaţie Multidimensională, 15(1), 422-440. https://doi.org/10.18662/rrem/15.1/704
6. N. Singh, "Business Model for Social Entrepreneurship," pp. 15–36, Jan. 2021, doi: 10.1007/978-981-16-0390-7_2.
7. Social entrepreneurship: laying the foundations of a nascent paradigm," Studies in economics and business relations, vol. 4, no. 1, pp. 16–30, June 2023, doi: 10.48185/sebr.v4i1.750.

Інтернет-ресурси

– Iarmosh O., Duan Y., Bentley Y. et al. Creativity and Entrepreneurship: Trainers' Manual. Kharkiv: S. Kuznets KhNUE, 2023. 199 p. ISBN 978-966-676-873-8.

– Портал Social Business in UA: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/steykkholder-menedzhment-zavdannia-ta-vplyv/

– Сторінка «Соціальне підприємництво» у Facebook: web.facebook.com/socialenterpriseorg

– Канал «Соціальне підприємництво» на YouTube: www.youtube.com/user/SocialEnterpriseOrg

– Курс із соціального підприємництва на Coursera: www.coursera.org/specializations/social-entrepreneurship-cbs

– Фонд сприяння демократії Посольства США в Україні: ua.usembassy.gov/uk/uk/democracy.html

– Британська Рада в Україні: www.britishcouncil.org.ua/programmes/society/social-enterprisedevelopment

– Європейська комісія про соціальне підприємництво: ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises

– Ashoka — фундація з підтримки соціального підприємництва: www.ashoka.org

– Як зробити соціальний бізнес в Україні привабливим — панельна дискусія | SHKALA: https://www.youtube.com/watch?v=p_K5ah4PAio

– Соціальне підприємництво та ГО: корисні поради: https://www.youtube.com/watch?v=N_bgNeHOeDc

– Prostir Talks: Соціальне підприємництво — виклики, кращі кейси та можливості для ГО: https://www.youtube.com/watch?v=uA1z-VI7KLk

– Курс «Соціальне підприємництво: дизайн-мислення та невизначеність», ВУМ online, Відкритий Університет Майдану: https://vumonline.ua/course/social-entrepreneurship/

– Онлайн-курс «Соціальне підприємництво та конкурентоспроможність», EdEra (URL уточнити)

– «Принципи соціальної ринкової економіки» — онлайн-курс на ВУМ online (URL уточнити)

– Про що говорять соціальні підприємці: https://euprostir.org.ua/stories/156153

– Три поради для соціальних підприємців: https://euprostir.org.ua/practices/138212

– 50 бізнес-моделей соціальних підприємств: найперспективніші ідеї хакатонів #SocialBusinessInUA (URL уточнити)

– Біла книга «Розвиток соціального підприємництва в Україні» (URL уточнити)

– Соціальне шкільне підприємництво: твій перший стартап (URL уточнити)

– Акселератор соціального підприємництва @SELab: відеоматеріали: https://socialbusiness.in.ua/